

Steunpunt Jeugd vzw
 Arenbergstraat 1D | 1000 Brussel
 T 02 551 13 50 | F 02 551 13 85
 info@steunpuntjeugd.be | www.steunpuntjeugd.be

Samenvatting rapport: Jongeren over ruimte in 2050

De druk op de beschikbare ruimte in Vlaanderen is groot. Met zijn Beleidsplan Ruimte wil Vlaams minister Philippe Muyters, bevoegd voor Ruimtelijke Ordening, bepalen hoe die ruimte de komende decennia moet evolueren. Daartoe werd heel wat input van diverse actoren verzameld. Zo gaven 1050 Vlamingen hun mening en ideeën over ruimtelijke thema's in een online peiling. Met de Denktank Ruimte van Steunpunt Jeugd willen we ook jongeren een stem geven in dit debat. We organiseerden daarom een eigen peiling bij duizend jongeren tussen 14 en 25. Hoe en waar wonen jongeren nu? Wonen ze er graag en waarom? Hoe zien zij de ruimte in 2050? En in welke mate verschilt hun mening van die van volwassenen? In deze samenvatting zoomen we in op enkele opvallende vaststellingen uit het rapport van deze peiling.

1 Vlaamse jongeren zijn gelukkig met waar ze nu wonen

1.1 Vier jongeren op vijf zijn echt gelukkig met waar ze wonen

Ruim 5% van de jongeren woont niet graag waar ze nu wonen en nog eens 15% woont er 'redelijk graag'.

Zestig procent van de Vlaamse jongeren woont in kernen: een kwart woont in stedelijke omgeving, 35% woont in dorpskernen. Ruim 38% van de jongeren woont buiten de woonkernen: een vijfde woont landelijk, ruim 10% woont in een verkaveling en ruim 7% in een villawijk.

De helft van de jongeren woont in een vrijstaand huis, 20% woont in een halfopen en 30% in een gesloten bebouwing. De overgrote meerderheid van de jongeren woont in een gebouw met twee (38%) tot drie verdiepingen (44%), dit is dus een gelijkvloers en één tot twee verdiepingen. Nog eens 10% woont in een gebouw met vier verdiepingen. Opvallend is toch ook wel dat een kleine 5% van de jongeren in een gebouw met enkel gelijkvloers woont.

Een kleine 12% van de jongeren heeft een klein tuintje aan de woning. Een **9% heeft enkel een balkon, een terras of helemaal geen buitenruimte.** Ruim een derde van de jongeren heeft een middelgrote tuin (38%) en evenveel jongeren geven aan een grote tuin of zelfs weiden en bossen te hebben (37%).

Op wandelafstand – vijf minuutjes te voet – vindt de **helft van de jongeren een pleintje**, iets minder dan de helft enkele winkels en/of enkele horecazaken, 42% een klein speeltuintje. Minder dan **een derde van de jongeren vindt op wandelafstand een jeugdlokaal** (30%) of een park (24% een groot park, 22% een klein parkje). 10% procent van de jongeren woont op wandelafstand van industrie.

Opvallend is dat jongeren die zijn verhuisd, vaak minder graag op de nieuwe locatie wonen, ze willen terug naar hun oude vertrouwde thuisgevoel. En tenslotte blijken een **vrijstaand huis**, een **eigen tuin** of een **groene omgeving** meer garanties te bieden op tevredenheid over de eigen woonplek.

1.2 De woonsituatie van jonge mensen bepaalt ontegensprekelijk hun ideaalbeeld van de ruimte

Hoe meer stedelijk jongeren wonen, hoe meer ze overtuigd zijn dat woningen in de toekomst maximaal tegen elkaar moeten worden gebouwd, hoe meer ze kiezen voor openbare parken in plaats van privétuinen en hoe meer ze hoogbouw appreciëren. Stedelijke jongeren vinden wel vaker dat verplaatsingen met de auto binnen de stad niet uitzonderlijk hoeven te zijn. Wellicht speelt bij deze jongere sterker het idee dat zij als (toekomstige) inwoners van de stad nog wel met de auto hun straat in moeten kunnen?

Jongeren die niet in een vrijstaand huis wonen, zijn vaker voorstander van grootschalige woonprojecten voor meerdere gezinnen in plaats van individuele woningbouw. Ze vinden ook meer dat mensen best verhuizen naar een kleinere woning nadat de kinderen het huis uit zijn. Zij vinden vaker dat kinderen en jongeren op straat voor hun huis moeten kunnen spelen. Diegenen die in een villa of op een boerderij wonen, zijn dat laatste idee het minst genegen.

Jongeren die in landelijke omgeving wonen, vinden een eigen tuin belangrijker dan publieke parken. De felste voorstanders van publieke parken blijken jongeren die in stedelijke omgeving wonen.

Grote eensgezindheid onder de jongeren is er over het feit of mensen een **grote vrijheid** moeten hebben over **hoe hun woning eruit zal zien**. Maar liefst 75% van de jongeren wilt dat je zelf kan beslissen hoe je woning er uit zal zien, versus 55% van de bevroegde volwassenen. De redenen voor dit verschil in mening kunnen we niet afleiden uit de enquêtes, maar (beslissings)vrijheid is misschien voor jongeren een belangrijke waarde, eigen aan die periode van hun leven waarin zij zich losmaken van het ouderlijke gezag en op eigen benen gaan staan.

2 Jongeren willen rust én drukte

Als je aan jongeren de open vraag stelt waarom ze tevreden zijn met hun woonplek, haalt 53% van hen argumenten aan als **rust, weinig auto's en geen lawaai**. Andere voor jongeren belangrijke argumenten die bijdragen tot een **goed gevoel bij de eigen woonplek** zijn: nabijheid van school, stads- of dorpskern en vrijetijdsvoorzieningen, veel groen en natuur in de buurt dragen bij tot een goed gevoel bij de eigen woonplek. Ook erg belangrijk daarvoor zijn de mogelijkheden om te voet, met de fiets, met het openbaar vervoer overal naartoe te kunnen gaan. En verder worden ook heel vaak nabijheid van vrienden, een gezellige buurt en een mooie omgeving genoemd.

De **top argumenten om ergens minder graag te wonen** zijn dan ook **drukke, te veel verkeer** en lawaai (32% van de jongeren). Verder ook: te ver van school, stad, dorpskern, te druk, te veel verkeer en lawaai, te weinig groen, te weinig leeftijdsgenoten in de buurt.

Een aantrekkelijke stad biedt volgens jongeren een gezellige drukte in het centrum, maar tegelijk woonwijken waar het rustiger wonen is.

3 Jongeren willen aantrekkelijker steden in de toekomst

Aantrekkelijke steden om te wonen, zien er volgens de jongeren **vooral groener** uit, met een **betere mobiliteit en vernieuwing van de (verouderde) woningen**.

Als je aan jongeren de open vraag stelt wat je moet doen om steden aantrekkelijker te maken om er te wonen, zien **47%** van de jongeren vooral heil in meer groen. Op de tweede plaats (31%) komen suggesties voor het verbeteren van de mobiliteit.

Meer groen in de stad zien de jongeren onder de vorm van grote parken en buurtparkjes, straat- en pleinbomen, en vooral ook zorg dragen voor de bestaande grote bomen in de stad. Ook kleine groene buitenruimte bij rijwoningen, stadstuinjes bij gezinswoningen werden vaak aangehaald. Daarnaast werden ook vaak moestuintjes, daktuinen en volkstuinten genoemd. Enkele jongeren vermelden ook water en natuur in de stad. In dichtbebouwde wijken moeten zelfs **gebouwen worden afgebroken om meer parken en pleinen** te voorzien voor publiek gebruik, vindt bijna een derde van de jongeren (31% vs. 46% van de volwassenen). Hier is 11% van de jongeren (vs. 7% van de volwassenen) helemaal niet mee akkoord, nog eens 23% (vs. 18% van de volwassenen) is het 'eerder oneens', en meer dan een derde spreekt zich hierover niet uit (35%).

Onder een betere mobiliteit begrijpen de jongeren vooral een meer **autoluwe stad** met minstens een autovrij centrum en een goed functionerend openbaar vervoer. **Maak van de stad een fietsparadijs en houd de auto's uit het centrum**. Over parkeer gelegenheid lopen de meningen wat uiteen. Een meerderheid lijkt gewonnen voor het weren van parkings in het centrum van de stad, zeker voor bezoekers en pendelaars. Maar heel wat jongeren halen ook het gebrek aan voldoende parkeerplaatsen aan als argument om niet in de stad te gaan wonen. Fietsen moet volgens veel jongeren gestimuleerd worden door bijvoorbeeld betere en aangename fietsverbindingen, fietspaden en fietsstallingen. Wanneer straten opnieuw worden aangelegd, verdienen fietsers en voetgangers daarbij meer aandacht dan auto's, volgens 61% van de jongeren (vergelijkbare meningen bij de volwassenen nl. 64%).

Een **gezellig centrum waar van alles te beleven valt**, (jeugd)verenigingen en voldoende speel-, sport- en jeugdruimte zijn ook veel genoemde werkpunten voor een aantrekkelijke stad. Verder vinden veel jongeren het belangrijk om rustig te kunnen wonen in de stad (maar wel in de nabijheid van activiteit), in propre en liefst kleurrijke straten. Heel veel jongeren vinden wonen in de stad te duur, hier zijn financiële stimulansen nodig en vooral dan goedkopere geschikte woningen. Tenslotte moet gewerkt worden aan een veiliger gevoel in de stad, moeten parkeerproblemen een oplossing krijgen en noemen sommigen ook 'gettovorming' van allochtonen in de stad als punt dat mogelijke stadsbewoners kan afschrikken. Bij stadsprojecten en planning moet men luisteren naar de bewoners, en dan zeker ook jonge bewoners.

Aansluitend bij de wens om het autoverkeer in de stad te verminderen, vermelden heel wat jongeren ook (lucht)vervuiling. Die vervuiling terugdringen, zou de stad ook meer aantrekkelijk maken als woonplaats.

4 Vlaanderen in 2050 volgens jongeren

4.1 Roerende eensgezindheid over beschermen van de open ruimte

Jongeren zijn het er overduidelijk over eens: **het verschil tussen stad en platteland mag niet verdwijnen, vindt 84% van de jongeren**. Dat is meer dan bij de gemiddelde Vlaming (75%).

Om het platteland en de open ruimte te behouden, vinden jongeren het vooral belangrijk een goed wetgevend kader te hebben met vastgelegde bestemmingen van gronden, waar men zich ook consequent aan houdt. Bijna de helft van de jongeren (48%) pleiten voor een bouwstop op het platteland, maar 28% vindt dat hier net wel mag gebouwd worden. 61% van de bevroegde volwassenen vindt het geen goed idee om in landbouwgebied nog woningen te bouwen. Ook lintbebouwing moet een halt worden toegeroepen of zelfs worden afgebouwd. Men ziet oplossingen in het stimuleren van renovatie en vernieuwbouw (van woningen maar ook andere bestaande gebouwen) in plaats van nieuwbouw op nog onbebouwde gronden. Verder moeten we dichter bouwen in de bestaande kernen en steden, moeten we zuiniger zijn met gronden voor industrie, en zullen we kleiner moeten gaan wonen (of toch tenminste de woning beter aanpassen aan de gezinsgrootte). Het zal ook zeker helpen als de stad aantrekkelijker wordt om te wonen, en als wonen op het platteland duurder zou uitkomen dan in de stad.

Huizen in overstroombare gebieden mogen worden afgebroken, volgens 51% van de bevroegde Vlamingen. Slechts 29% van de jongeren is diezelfde mening toegedaan. Zijn jongeren iets minder radicaal? Denken zij eerder aan de gevolgen voor wie in die huizen woont, dan aan algemene principes van duurzame ruimtelijke ordening?

15% van de jongeren noemt een 'bouwstop op het platteland' als een oplossing voor het beschermen van de resterende open ruimte. Wie afgelegen woont, zal meer moeten betalen voor nutsvoorzieningen zoals post, telefoon, wegen, riolering en afval, meent 61% van de bevroegde jongeren en 62% van de volwassenen.

4.2 Verdeelde meningen over zuiniger ruimtegebruik

Om slimmer om te gaan met de beperkte ruimte die er is en om de open ruimte te behouden, stellen veel jongeren voor om meer in de hoogte of in de diepte te bouwen. **Hoogbouw mag, maar dan wel aantrekkelijk, hip en cool in plaats van saaie, grijze appartementsblokken**. Jongeren vinden dat er beter moet worden nagedacht over de opbouw van woonwijken, een betere ruimtelijke ordening, ze stellen compactere gebouwen voor en vinden dat er minder ruimte mag verspild worden. Kleinere woningen, stellen heel wat jongeren voor, sommigen gaan zelfs zo ver om minimum/maximumoppervlaktes voor woningen per bewoner te normeren. Jongeren geven regelmatig aan dat zuinig ruimtegebruik echter niet ten koste mag gaan van de kwaliteit: betere en knappere architectuur, innovatieve toepassingen en nieuwe technologieën. Heel wat jongeren stellen ook voor om meer ruimte te delen, samen te gaan wonen, enz.

Nog opvallend is dat 63% van de Vlamingen tegenover slechts 29% van de jongeren vindt dat mensen, nadat de kinderen het huis uit zijn, best **verhuizen naar een kleinere woning**. Vinden jongeren het belangrijk of vanzelfsprekend om ook in de toekomst nog in hun ouderlijke huis terecht te kunnen? Denken zij niet aan de mogelijke voordelen, zoals het vrijkomen van gezinswoningen voor jonge mensen op de krappe huizenmarkt?

In het ideale Vlaanderen van 2050 worden volgens bijna een derde (32%) van de jongeren beter **grootschalige woonprojecten** voor vele gezinnen (meer dan 25 woningen ineens) gebouwd dan dat ieder zijn eigen woning optrekt. Iets meer jongeren (bijna 38%) zijn het daar niet mee eens.

Over **de toekomst van hoogbouw** – meer dan zeven bouwlagen – zijn de meningen van de jongeren verdeeld. 36% van de jongeren vindt dat hoogbouw zoveel mogelijk moet worden vermeden, 35% is het daar niet mee eens.

Wanneer grote woningen vrijkomen, moeten die worden opgedeeld in kleinere wooneenheden. Hiermee verklaart minder dan een vijfde van de jongeren zich akkoord (19%) en bijna de helft is het daar niet mee eens (46%). Bij de volwassenen is 33% het eens en 39% het niet eens.

4.3 Groener Vlaanderen: parken en tuinen

Naast de duidelijke wens van jongeren om in de toekomst groenere steden te hebben, en ook de resterende groene ruimte op het platteland te beschermen, zien we nog andere conclusies op het vlak van een groener Vlaanderen in 2050.

Als je de jongeren stellingen voorschotelt rond hun ideale Vlaanderen van 2050 dan vindt een derde (33%) van de jongeren en ongeveer evenveel volwassenen (29,8%) dat iedereen **beter een eigen kleine tuin** heeft dan dat er parken zijn voor iedereen. Iets meer (41%) jongeren vinden net het omgekeerde.

Een grote meerderheid van de jongeren (65% vs. 76% van de volwassenen) ziet in de toekomst ook in Vlaanderen grote **nationale parken** waar natuur, wandelen en fietsen centraal staan. Met een nationaal park bedoelen we een gebied van minimum 1000 ha. Een 15% van de jongeren (vs. 9% van de volwassenen) ziet dit niet of 'eerder niet' zitten.

Een kleine 30% van de jongeren (vs. 33% van de volwassenen) ziet toekomst in een **gemeenschappelijke moestuin** voor elke woonwijk, een dikke 40% (vs. 35% van de volwassenen) ziet dit minder of niet zitten.

4.4 Spelen en jeugdvoorzieningen anno 2050

De meeste jongeren willen dat jeugdlokalen, jeugthuizen, fuifzalen... in dorps- of stadskernen liggen, **vlot bereikbaar zijn voor kinderen en jongeren**. Jeugdvoorzieningen groeperen in aparte jeugdzones, buiten dorps- of stadskernen, vinden ze niet zo'n goed idee, zelfs als op deze manier overlast kan worden voorkomen en meer ruimte wordt geboden. De nabijheid van de voor hen belangrijke plekken, bepalen immers of ze ergens graag wonen.

Tegelijk zijn ze wel beducht voor (geluids)overlast voor buurtbewoners, want als hierover expliciet stellingen voorschotelt, dan vinden 57% van de jongeren dat jeugdvoorzieningen zoals fuifzalen, jeugdlokalen, kampplaatsen en speelterreinen toch **best op een redelijke afstand van huizen liggen, precies omwille van de mogelijke overlast**. Bijna een kwart van de jongeren is het hier niet mee eens (23%).

Meer en meer (lokale) beleidsmakers stellen als beleidsdoel dat de beschikbare ruimte optimaal gedeeld wordt en vragen ook aan jeugdorganisaties die openheid voor medegebruik. **Jongeren staan open voor het delen van ruimte, maar niet om het even hoe**. Ze zien vooral mogelijkheden in het **delen van de buitenspeelruimte, sanitair en polyvalente ruimtes**. Daarnaast willen jongeren in hun jeugdorganisatie ook **een eigen plek vinden die ze niet hoeven te delen**.

Meer dan de helft van de jongeren (54%) ziet kinderen en jongeren in 2050 op dezelfde pleintjes spelen en sporten waar ook senioren elkaar ontmoeten. Bijna een kwart van de jongeren vindt dat echter niet of minder wenselijk (24%). Een duidelijke meerderheid van de jongeren (68%) ziet in de toekomst graag **kinderen en jongeren op straten en pleintjes vlakbij hun huis spelen**. Bij 13% van de jongeren past dit niet in hun ideaal toekomstbeeld.

4.5 Mobiliteit en energie in het Vlaanderen van 2050

Jongeren bergen de droom van vrijstaande woningen nog niet meteen op. Slechts 28% van de jongeren (vs. 39% van de volwassenen) vindt dat **nieuwe woningen zoveel mogelijk tegen elkaar** aan moeten worden gebouwd, om energie te sparen, terwijl 44% het daar niet mee eens is (vs. 32% van de volwassenen). Heel wat jongeren spreken zich hierover niet uit (28%).

Weinig 'vooruitstrevende' gedachten bij de bevroegde jongeren op het vlak van duurzame energie: 35% van de jongeren gelooft in eigen energieproductie versus 43% van de volwassenen. En terwijl 60% van de volwassenen in 2050 overal in Vlaanderen windmolens ziet staan, is dat de wens van slechts 46% van de jongeren. Struikelen ze over het woordje 'overal'? Is energievoorziening te ver van hun bed?

Over bepaalde zaken hebben jongeren en volwassenen dezelfde ideeën. In het ideale Vlaanderen van 2050 liggen **winkels, kantoren en scholen zo veel mogelijk in woonwijken om verplaatsingen te beperken**, vindt 58% van de bevroegde jongeren versus 62% van de volwassenen. **Wanneer straten worden heraangelegd, verdienen fietsers en voetgangers daarbij meer aandacht dan auto's**, volgens 61% van de jongeren en 64% van de volwassenen.

Jongeren geven er prioriteit aan om **vlot, veilig en aangenaam naar school of vrijetijdsbestemmingen te kunnen fietsen**. In volgorde van belangrijkheid volgen het openbaar vervoer nemen en te voet gaan. Ze vinden het minder belangrijk dat hun schoolomgeving, of de omgeving rond hun vrijetijdsvoorzieningen, autovriendelijk is aangelegd, opdat ze gebracht en gehaald zouden kunnen worden. Liever willen ze zich zelfstandig kunnen verplaatsen. De mate van afhankelijkheid lijkt hun voorkeur van vervoersmiddel te bepalen.

52% van de jongeren vinden dat verplaatsingen met de auto binnen de stad in de toekomst een uitzondering moeten zijn. Opmerkelijk, want bij de gemiddelde Vlaming is hier een groter draagvlak voor, namelijk 65%. Minder dan een kwart van de jongeren ziet wel nog écht toekomst voor de auto in de stad.

In woonzones worden geparkeerde auto's in de toekomst best gebundeld op gezamenlijke parkings zodat er rond de huizen meer ruimte vrijkomt. Een dikke 40% van de jongeren vindt dat een goed idee, ongeveer evenveel jongeren (39%) ziet dat niet of minder zitten.

Maar liefst 72% van de volwassenen en 49,9% van de jongeren ziet in zijn ideale Vlaanderen in 2050 minder mensen pendelen, door bijvoorbeeld telewerk of door dichtbij werkgelegenheid te wonen. Jongeren hebben natuurlijk nog geen ervaring met het dagelijkse pendelen van en naar het werk, en kunnen zich daar misschien nog weinig bij voorstellen? Misschien zijn zij zelfs graag onderweg?

De conclusies van de jongerenbevraging zullen resulteren in concrete beleidsaanbevelingen voor Beleidsplan Ruimte. Lees het volledige onderzoeksrapport met gedetailleerd cijfermateriaal en grafieken na op www.steunpuntjeugd.be/pers.

Contactpersonen voor de pers:

Kurt Jacobs (persverantwoordelijke)

+32 474 27 59 69

kurt.jacobs@steunpuntjeugd.be

Joke Laukens (inhoudelijke toelichting)

+32 486 61 60 76

joke.laukens@steunpuntjeugd.be